

SINIF YÖNETİMİ VE İLETİŞİM

Teoriden Pratiğe Sınıf Yönetimi

Aysu AZAK

© Copyright 2024

Bu kitabın, basım, yayın ve satış hakları Akademisyen Kitabevi A.Ş.'ye aittir. Anılan kuruluşun izni alınmadan kitabın tümü ya da bölümleri mekanik, elektronik, fotokopi, manyetik kağıt ve/veya başka yöntemlerle çoğaltılamaz, basılamaz, dağıtılamaz. Tablo, şekil ve grafikler izin alınmadan, ticari amaçlı kullanılamaz. Bu kitap T.C. Kültür Bakanlığı bandrolü ile satılmaktadır.

ISBN 978-625-399-789-2
Sayfa ve Kapak Tasarımı Akademisyen Dizgi Ünitesi

Kitap Adı Sınıf Yönetimi ve İletişim
Teoriden Pratiğe Sınıf Yönetimi
Yayıncı Sertifika No 47518

Yazar Aysu AZAK
Baskı ve Cilt Vadi Matbaacılık

Yayın Koordinatörü Yasin DİLMEN
Bisac Code EDU059000

DOI 10.37609/akya.3075

Kütüphane Kimlik Kartı
Azak, Aysu.
Sınıf Yönetimi ve İletişim / Aysu Azak.
Ankara : Akademisyen Yayınevi Kitabevi, 2024.
252 s. : şekil, tablo. ; 135x210 mm.
Kaynakça var.
ISBN 9786253997892
1. Eğitim.

GENEL DAĞITIM
Akademisyen Kitabevi A.Ş.

Halk Sokak 5 / A
Yenişehir / Ankara
Tel: 0312 431 16 33
siparis@akademisyen.com

www.akademisyen.com

ÖNSÖZ

Öğrenci ne yaşta ve sınıfta olursa olsun, onlara geleceğin büyükleri gözüyle bakacak ve öyle davranacaksınız!” demiş Mustafa Kemal ATA-TÜRK.

Geleceğin büyükleri çocuklarınız için biriktirdiğiniz güzel şeyler, sizleri mutlu eder sonra da birikimlerinizi paylaşmak istersiniz ya ben de bu kitabı yazarken aynı mutluluk içindeyim.

Denizlere varmaya çalışan bir nehir gibiyiz “BİZ” öğretmenler, gürül gürül çağlarız. Ben de “biz”in içerisinde onlardan biriyim.

Meslek hayatımın kırk birinci yılını tamamlarken bu mutluluğu paylaşmak ve benim gibi “Mesleğime daha ne katabilirim?” düşüncesiyle çağlayan, arayışlar içinde olan meslektaşlarımla paylaşmak istedim.

Dile kolay, kırk yılı aşan ve hala devam eden bir zaman. İçinde her duyguyu barındırdığınız başarılarla geçen bazen başaramayıp, tıkanıp kaldığınız “Bu çocuğa daha ne yapabilirim?” diyerek araştırdığınız yıllar.

Bunun için 2008-2009 yıllarından Kuantum Öğrenci Koçluğu, Kuantum Yaşam Koçluğu ile başlayıp, yenilenip, her geçen gün kendimi güncellemem gereğini anladığım; anne babalara ve öğrencilerime fark ettirmeden gönüllü danışmanlık yaptığım yıllardan.

Üzüldüğüm, bazen çaresiz kaldığım öz veriyle çalışarak, vicdanımla hesaplaşarak, bugünün işini yarına bırakmadan, sizi anne babası yerine koyan o minicik yürekleri büyütme için sorumluluk alarak çabaladığım yıllar.

Sessizce yol aldığım; arandığım, sevilip sayıldığım, kutlandığım, adıma şiirler yazılan her duygunun yaşandığı yıllardan.

Her biri sizi büyüten çoğaltan, artıran, geliştiren, güçlü kılan, başkası değil kendiniz olarak yola devam ettiğinizde sizi siz yapan tüm yaşanmışlıklar.

Önsöz

Meslek hayatıma katkıları olan sevgili ailem başta olmak üzere yolları benimle kesişen yöneticilerime, öğretmen arkadaşlarıma çokook kıymetli velilerime ve sevgi dolu öğrencilerime, sınıfımın temizliği tertip düzeni ile ilgilenen herkese, bana kattıkları iyi-kötü her ne olursa olsun kazandırdıkları her şey için teşekkür ederim.

Yine kitabımı yazma konusunda yüreklendiren, 2009'dan bu yana kişisel gelişimim de hep yanımda olan mentörüm Dr. Dilara Altınkan'a teşekkür ederim.

Bu satırları tekrar tekrar okurken etkili ve nitelikli farkındalığımla 2009 yılından bu yana aldığım ve uygulama gayreti içinde olduğum koçluk eğitimleriyle ve ICF Federasyonuna bağlı MCC ünvanımla kırk bir yılı da yeniden yaşadım aslında. Umarım sizler de keyifle okurken bilgilerinizi genişletir, bildiklerinizi hatırlar, kendinizden kesitlerle bu duyguları benimle paylaşırsınız

Aysu AZAK

■ KİTABIN AMACI

Bu kitap, günümüz koşullarında öğrenciler için sınıflarda pozitif, verimli ve destekleyici bir öğrenme ortamının geliştirilmesi ve sürdürülmesine yardımcı olacak bilimsel yöntemler, yaklaşımlar ve stratejileri içerir. Yazar, 40 yılı aşkın eğitim deneyimini, bilimsel literatüre dayanarak ve aynı zamanda çağdaş eğitim pratiklerini gözetererek sınıf yönetimi konusunda sınıf öğretmenlerine ve öğretmen adaylarına rehberlik sağlama amacını güden bir kılavuz sağlamayı amaçlamıştır.

■ KİTABIN SUNDUĞU KAZANIMLAR

Bu kitap tamamlandığında şunları yapabiliyor olacaksınız:

- ◆ Sınıf yönetiminin amacı, özellikleri ve bu konudaki yaklaşımlar (modeller) hakkında bilinçlenmek,
- ◆ Bir sınıf ortamındaki fiziksel faktörlerin, materyallerin önemini kavramak ve bunların verimli bir eğitim için doğru bir biçimde organizasyonunu yapabilmek,
- ◆ Uyumlu ve etkin bir sınıf yönetimi ve ders planı hazırlayarak, kaynak ve materyaller doğrultusunda sınıfı ve dersi yapılandırmak,
- ◆ Öğretmen ile öğrenciler, veliler ve yöneticilerle iletişimin çeşitli yönlerini bilmek, sınıfta olası iletişim engellerini tanımlamak ve çözümlemek, sağlıklı bir iletişim ortamı tesis etmek,
- ◆ Sınıfta öğretim yöntemlerinin çeşitli yönlerini tanımak,
- ◆ Sınıfta ders içi ve ders dışı zamanı etkin kullanabilmek,
- ◆ Öğrencilerin güdü ve motivasyonlarını ve sınıfta öğrencileri motive eden unsurları tanıyarak, bunları öğrenme ortamına aktararak daha verimli bir eğitim tesis etmek,
- ◆ Öğrenci davranışlarını anlayarak ve sınıfta istenmeyen davranış türlerini tanıyarak, bunlara karşı benimsenebilecek çeşitli yaklaşımları; öğrencilere olumlu davranışlar kazandırmak için çeşitli yöntemleri kavramak,
- ◆ Bir sınıf ortamında sıklıkla karşı karşıya kalınan sorunları çözümlenebilmek,
- ◆ Sınıfta meydana gelen çatışmaların kökenini anlayarak çatışmaların çözümü için yaklaşımlar geliştirmek,
- ◆ Eğitimde teknolojik araç-gereçlerin entegrasyonu ve sanal sınıf ortamında sınıf yönetimini anlamak mümkün olabilecektir.

İÇİNDEKİLER

Önsöz.....	iii
<i>Kitabın Amacı ve Sunduğu Kazanımlar</i>	v
<i>Giriş</i>	1
Bölüm 1: Sınıf Yönetimini Anlamak	5
1.1. Sınıf Yönetiminin Temel Öğeleri Nelerdir?	6
1.1.1. Okul.....	6
1.1.2. Öğretmen	9
1.1.3. Öğrenci	10
1.1.4. Sınıf	11
1.2. Sınıf Yönetiminin Tanımı ve Amacı	12
1.3. Sınıf Yönetiminin Öğrenmedeki Önemi ve Disiplinle İlişkisi	15
1.4. Sınıf Yönetimine İlişkin Yaklaşımlar (Modeller)	18
1.4.1. Geleneksel (Otoriter) Model.....	20
1.4.2. Tepkisel Model.....	21
1.4.3. Önlemsel Model	22
1.4.4. Gelişimsel Model.....	23
1.4.5. Bütünsel Model.....	26
Bölüm 2: Sınıfın Fiziksel Faktörleri, Materyalleri ve Organizasyonu	35
2.1. Sınıf Ortamındaki Fiziksel Faktörler.....	36
2.1.1. Öğrenci Sayısı	37
2.1.2. Sıcaklık.....	38
2.1.3. Görüntü (Estetik), Renk, Işık ve Aydınlatma	40
2.1.4. Temizlik	44

2.1.5. Gürültü	45
2.2. Sınıfta Yerleşim Şekilleri ve Ergonomi.....	48
2.2.1. Geleneksel Yerleşim Düzeni (Sıralı Düzen).....	50
2.2.2. “U” Yerleşim Düzeni.....	51
2.2.3. Ekip (Grup) Yerleşim Düzeni.....	52
2.2.4. Daire (Yuvarlak) Yerleşim Düzeni	54
Bölüm 3: Eğitim Programı ve Planlama.....	63
3.1. Yıllık Planlar (Hedefler)	64
3.2. Ders Planı.....	65
3.3. Materyal ve Kaynakların Tespiti	66
3.4. Sınıfta İlk Günler: Öğrencilerle Tanışma, Kurallar Oluşturma ve Benimsetme.....	69
3.5. Sınıfı ve Dersi Yapılandırma	73
3.6. Ölçme ve Değerlendirme	75
Bölüm 4: Sınıfta Etkili İletişim	83
4.1. İletişim Kavramı, İletişim Süreci ve Öğeleri.....	85
4.2. Eğitim Ortamında İletişim	89
4.2.1. Öğretmen-Öğrenci İletişimi	92
4.2.2. Öğretmen-Veli İletişimi	94
4.2.3. Öğretmen-Yönetici İletişimi	95
4.3. Sınıf Ortamında Öğretmenin Öğrencilerle Etkili İletişim ve Etkileşimi.....	97
4.4. Sınıfta Olası İletişim Engelleri ve Çözümü.....	100
Bölüm 5: Sınıfta Öğretim Yöntemleri.....	111
5.1. Düz Anlatım Yöntemi	112
5.2. Soru-Cevap Yöntemi	114
5.3. Gösteri Yöntemi	118
5.4. Rol Oynama Yöntemi	119
5.5. Tartışma (Münazara) Yöntemi	120
5.6. Problem Çözme Yöntemi.....	122
5.7. Örnek Olay Yöntemi.....	123
5.8. Gruplar Halinde Çalışma.....	125

Bölüm 6: Sınıfta Zaman Yönetimi	131
6.1. Zaman Yönetimi Kavramı	132
6.2. Sınıfta Zaman Yönetimi Konusu.....	133
6.3. Sınıfta Zaman Yönetiminin Önemi.....	134
6.4. Sınıfta Başarılı Bir Zaman Yönetimi İçin Gerekenler	136
6.5. Sınıfta Zaman Tuzakları.....	139
Bölüm 7: Sınıfta Motivasyon.....	147
7.1. Motivasyon Kavramı	148
7.2. Motivasyon Türleri	150
7.2.1. İçsel Motivasyon.....	150
7.2.2. Dışsal Motivasyon	152
7.3. Sınıfta Motivasyon.....	155
7.4. Sınıfta Öğrencilere Motivasyon Sağlayan Unsurlar....	158
Bölüm 8: Sınıfta İstenmeyen Davranışlar, Sorunlar ve Yönetimi.....	169
8.1. İstenmeyen Davranış Kavramı.....	171
8.2. İstenmeyen Davranış Türleri ve Kaynakları.....	173
8.3. İstenmeyen Davranışa Karşı Yaklaşımlar	177
8.3.1. Cezalandırma Yaklaşımı.....	181
8.3.2. Yapıcı (Önleyici) Yaklaşım ve İyileştirici (Düzeltilici) Yaklaşım	183
8.3.3. Olumlu Davranış Kazandırma ve Pekiştirme...	186
8.3.4. Sorumluluk Verme.....	189
8.4. Sınıfta Sık Karşılaşılan Diğer Bazı Sorunlar ve Çözümü.....	190
8.4.1. Dikkat ve Odaklanma Sorunu.....	190
8.4.2. Devamsızlık Sorunu.....	191
8.4.3. Zorbalık Sorunu	193
8.4.4. Duygusal ve Psikolojik Sorunlar	195
8.4.6. Cep Telefonu Sorunu	198
Bölüm 9: Sınıfta Çatışmalar ve Çözümü	205
9.1. Çatışma Kavramı ve Sınıf Ortamında Çatışmalar	206
9.2. Sınıfta Yaşanan Çatışmaların Olası Sebepleri	207

İçindekiler

9.2.1. Bireysel Farklılıklar	208
9.2.2. Amaç ve İhtiyaç Farklılıkları	209
9.2.3. İletişim Sorunları	210
9.3. Çatışmaların Çözümü	212
9.3.1. Müzakere (Problem Çözme) Yaklaşımı.....	213
9.3.2. Arbuluculuk (Uzlaştırma)	214
9.4. Yapıcı ve Barışçıl Çatışma Yönetimi.....	215
9.5. Sınıfta Demokrasi ve Adaletin Tesisi	217
Bölüm 10: Dijital (Sanal) Ortamda Sınıf Yönetimi.....	225
10.1. Teknoloji Kavramı, Eğitim ve Teknoloji İlişkisi.....	226
10.2. Fiziksel Sınıf Ortamında Teknolojik Araç-Gereçler	231
10.3. E-Öğrenme, Sanal Sınıf Ortamı ve Yönetimi	232

■ KAYNAKLAR

- Arslan, Y., ve Şumuer, E. (2020). Covid-19 döneminde sanal sınıflarda öğretmenlerin karşılaştıkları sınıf yönetimi sorunları. *Milli Eğitim Dergisi*, 49(1), 201-230.
- Budhwar, K. (2017). The role of technology in education. *International journal of engineering applied sciences and technology*, 2(8), 55-57.
- Can, E., ve Gündüz, Y. (2021). Öğretmenlerin sanal sınıf yönetimi yeterliği ölçęęi: Geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 21(2), 574-591.
- Christopher, D., & Hyder, K. (2014). *The successful virtual classroom: How to design and facilitate interactive and engaging live online learning*. New York: Amacom.
- Clark, R. C., & Kwinn, A. (2007). *The new virtual classroom: Evidence-based guidelines for synchronous e-learning*. San Francisco: John Wiley & Sons.
- Courville, K. (2011). *Technology and its use in education: Present roles and future prospects*. Paper Presented at the 2011 Recovery School District Technology Summit, June 6 -8 2011, Baton Rouge, Louisiana, USA.
- Çelik, D. S. (2022). *Dijital teknoloji bağımlılığının mahremiyete ve benlik oluşumuna etkisi*. Yüksek Lisans Tezi. Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Çanakkale.
- Delceva-Dizdarevik, J. (2014). Classroom management. *International Journal of Cognitive Research in Science, Engineering and Education*, 2(1), 51-55.
- Dere, İ., ve Ateş, Y. (2020). Sosyal bilgiler derslerinde teknolojik araç ve materyal kullanımı: Bir durum çalışması. *Erzincan Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 22(2), 496-514.
- Devran, B. Ç., ve Elçi, A. (2020). Traditional versus digital assessment methods: Faculty development. *Assessment, Testing, and Measurement Strategies in Global Higher Education*, 20-34.
- Ferri, F., Grifoni, P., & Guzzo, T. (2020). Online learning and emergency remote teaching: Opportunities and challenges in emergency situations. *Societies*, 10(4), 86.
- Fidalgo, P., Thormann, J., Kulyk, O., & Lencastre, J. A. (2020). Students' perceptions on distance education: A multinational study. *International Journal of Educational Technology in Higher Education*, 17(18), 1-18.
- Garonce, F., & Santos, G. (2010). The web conferencing as a pedagogical tool: A Brazilian experience. In *Society for Information Technology & Teacher Education International Conference* (pp. 498-503). Association for the Advancement of Computing in Education.
- Iftakhar, S. (2016). Google classroom: what works and how. *Journal of Education and Social Sciences*, 3(1), 12-18.
- Johnson, A. (2020). *Online teaching with ZOOM: A guide for teaching and learning with videoconference platforms*. Aaron Johnson.
- Karaçolak, M. (2022). *Sınıf öğretmenlerinin teknoloji kullanımı yeterliklerine*

- ilişkin algıları. Yüksek Lisans Projesi. Pamukkale Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Denizli.
- Kassymova, G., Akhmetova, A., Baibekova, M., Kalniyazova, A., Mazhinov, B., & Mussina, S. (2020). E-Learning environments and problem-based learning. *International Journal of Advanced Science and Technology*, 29(7), 346-356.
- Kavrayıcı, C. (2021). The relationship between classroom management and sense of classroom community in graduate virtual classrooms. *Turkish Online Journal of Distance Education*, 22(2), 112-125.
- Kaya, B. (2008). Sosyal bilgiler dersinde teknoloji kullanımı. *GÜ Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 28(3), 189-205.
- Kaya, S., & Ağaoğlu, E. (2013). Opinions of instructors related to the physical layout dimension of virtual classroom management. *Literacy Information and Computer Education Journal (LICEJ)*, Special Issue, 2(1), 1342-1350.
- Kaya, S., ve Tarkın Çelikkıran, A. (2020). Kimya öğretiminde öğretim teknolojilerinin kullanımına yönelik öğretmen görüşlerinin incelenmesi. *Trakya Eğitim Dergisi*, 10(3), 897-916.
- Kaya, Z. (2006). Öğretim teknolojileri ve materyal geliştirme. Ankara: Pegem Akademik Yayıncılık.
- Ko, S., & Rossen, S. (2017). *Teaching online: A practical guide*. New York: Routledge.
- Clark, R. C., & Kwinn, A. (2007). *The new virtual classroom: Evidence-based guidelines for synchronous e-learning*. San Francisco: John Wiley & Sons.
- Kuloğlu, A. (2019). Öğretmen adaylarına göre öğretim teknolojileri ve materyal tasarım dersi. *Turkish Journal of Educational Studies*, 6(1), 33-44.
- Manfra, M. M., & Hammond, T. C. (2008). Teachers' instructional choices with student-created digital documentaries: Case studies. *Journal of Research on Technology in Education*, 41(2), 223-245.
- Mishra, L., Gupta, T., & Shree, A. (2020). Online teaching-learning in higher education during lockdown period of COVID-19 pandemic. *International Journal of Educational Research Open*, 1, 100012.
- Mwanza, D., & Engestrom, Y. (2005). Managing content in e-learning environments. *British Journal of Educational Technology*, 36(3), 453-463.
- Oparaji, I. C., Igbokwe, I. C., & Ugwu, A. (2020). Class management as predictor of students' academic achievement in public secondary schools in Awka South of Anambra State. *International Journal of Applied Research*, 6(6), 353-357.
- Polat, H. (2016). Çevrimiçi öğrenme ortamlarında sınıf yönetiminin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. Doktora Tezi. Fırat Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Elazığ.
- Raja, R., & Nagasubramani, P. C. (2018). Impact of modern technology in education. *Journal of Applied and Advanced Research*, 3(1), 33-35.
- Rufai, M. M., Alebiosu, S. O., & Adeakin, O. A. S. (2015). A conceptual mo-

- del for virtual classroom management. *International Journal of Computer Science, Engineering and Information Technology (IJCEIT)*, 5(1), 27-32.
- Tirziu, A.-M., & Vrabie, C. (2015). Education 2.0: e-learning methods. *Procedia - Social and Behavioral Sciences*, 186, 376-380.
- Uygun, K., ve Kılıçkara, S. (2019). Sosyal bilgiler öğretmenlerinin öğretim teknolojileri ve materyal kullanımına ilişkin görüşleri. *Uşak Üniversitesi Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 5(2), 90-108.
- U.S. Department of Education (2017). Reimagining the role of technology in education. <https://tech.ed.gov/files/2017/01/NETP17.pdf> (Erişim tarihi: 08.12.2022)
- Vatansever Bayraktar, H., ve İşleyen, M. (2018). Öğretmen adaylarının Öğretim Teknolojisi ve Materyal Tasarımı dersine yönelik tutumlarının incelenmesi. *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi/The Journal of Academic Social Science (ASOS Journal)*, 6(79), 208-230.
- Yang, Z., & Liu, Q. (2007). Research and development of web-based virtual online classroom. *Computers & Education*, 48(2), 171-184.
- Zhang, D., Zhao, J. L., Zhou, L., & Nunamaker, J. F. (2004). Can e-learning replace classroom learning? *Communications of the ACM*, 47(5), 75-79.